

LIBER XXXII.

I. FAUSTUS dixit: « Si accipis Evangelium, credere omnia debes, quæ in eodem scripta sunt. Quid enim tu, quia Vetus accipis Testamentum, idcirco-ne credis omnia passim, quæ in eodem scripta sunt? Nempe solas indidem excerptes prophetias quæ regem Judæis venturum significabant, quia ipsum putetis esse Jesum; et pauca quædam disciplinæ civilis præcepta communia, ut est: « Non occides: Non mœchaberis¹, » cætera prætermittitis, et arbitramini esse non minus atque eadem quæ Paulus putavit stercora². Quid ergo peregrinum hoc, aut quid mirum est, si et ego de Testamento Novo purissima quæque legens et meæ saluti convenientia, prætermitto quæ a vestris majoribus inducta fallaciter, et majestatem ipsius et gratiam decolorant? »

II. « An si Patris Testamentum habet aliqua, in quibus parum debeat audiri, (Patris enim esse vultis Judaicam legem, cujus novimus quam multa vobis horrorem, quam multa pudorem faciant, ut quantum ad animum jam dudum ipsi judicaveritis eam non esse sinceram, quamvis partim Pater ipse, ut creditis, digito suo eam vobis, partim Moyses scripserit, fidelis et integer³,) solius Filii putatis Testamentum non potuisse corrumpi, solum non habere aliquid, quod in se debeat improbari? præsertim quod nec ab ipso scriptum constat, nec ab ejus Apostolis,

¹ Deut. v, 17. — ² Philip. iii, 8. — ³ Exod. xxxi, 18.

sed longo post tempore, a quibusdam incerti nominis viris, qui ne sibi non haberetur fides, scribentibus quæ nescirent, partim Apostolorum nomina, partim eorum qui Apostolos secuti viderentur, scriptorum suorum frontibus indiderunt, asseverantes secundum eos se scripsisse quæ scripserint. Quo magis mihi videntur injuria gravi affecisse Discipulos Christi: quia quæ dissona iidem et repugnantia sibi scriberent, ea referrent ad ipsos, et secundum eos hæc scribere se profiterentur Evangelia, quæ tantis sint referta erroribus, tantis contrarietatibus narrationum simul ac sententiarum, ut nec sibi prorsus, nec inter se ipsa conveniant. Quid ergo aliud est, quam calumniari bonos, et Christi Discipulorum concordem cætum in crimen devocare discordiæ? Quæ quia nos legentes, animadvertimus cordis obtutu sanissimo, æquissimum judicavimus utilibus acceptis ex iisdem, id est, iis quæ et fidem nostram ædificent, et Christi Domini atque ejus Patris omnipotentis Dei propagent gloriam, cætera repudiare, quæ nec ipsorum majestati, nec fidei nostræ conveniant. »

III. « Proinde nec vos, ut dicere cœperam, de Testamento Vetere circumcisionem creditis accipiendam carnaliter, quamvis ita sit scriptum¹; neque sub otio ac vacatione colendum sabbatum, quamvis ita legatur; sed nec sacrificiis, ut Moysi videtur, et immolationibus placandum Deum²: sed hæc quidem ut aliena prorsus et procul a ritu christiano posita, ac nulla ex parte probabilia contempsistis. Quædam vero eorum etiam divisistis in duo, et partim quidem amplectimini, partim vero respuitis: ut Pascha, quod est et ipsum Testamenti Veteris anniversale sacrum³, cujus in celebratione cum sit scriptum vobis, non solum agnum mactare edendum sub nocte, sed etiam diebus

¹ Gen. xvii, 11. — ² Exod. xxxi, 13, et Levit. i, etc. — ³ Exod. xii, 3.

septem abstinere fermento, et esse contentos azymo cum picridiis; vos Pascha quidem assumitis, præmittitis vero ritum illum ac morem, quo cautum est idem debere servari. Item septem dierum hebdomadas, id est, Pentecosten, quam perinde Moyses certo quodam sacrificiorum et genere et numero imbuendam censet, vos æque colitis¹; sed damnata parte ejus, id est, litationibus ipsis et sacrificiis, quia hæc cum christiana fide non congruunt. De mandato vero abstinendi a cibis communibus visum vobis est et vehementer creditum, morticina quidem et immolata esse sane immunda²: de porcina vero idem credere noluitis, nec de lepore aut herinacio, neque de mullis et lolliginibus, cæterisque quæ vobis sapere generibus piscium; quamvis eadem Moyses omnia immunda esse testetur³.

IV. « Illa vero jam ne audire quidem vos velle credo ex Testamento Vetere, nedum admittere, id est, soceros dormire cum nuribus, tanquam Judas⁴; patres cum filiabus, tanquam Loth⁵; Prophetas cum fornicatricibus, tanquam Osee⁶: maritos uxorum suarum noctes amatoribus vendere, tanquam Abraham⁷; duabus germanis sororibus unum misceri maritum, tanquam Jacob⁸; rectores populi, et quos maxime Entheos credas, millenis et centenis volutari cum scortis, tanquam David et Salomon⁹; aut illud item quod lege uxoria cautum in Deuteronomio est¹⁰, debere uxorem defuncti fratris, si idem sine filiis obierit, superstiti fratri nubere, et eundem sobolem ex eadem in locum suscitare fratris: quod facere si noluerit vir, debere mulierculam apud majores natu deponere de hac

¹ Levit. xxiii, 15. — ² Act. xv, 29. — ³ Levit. xi; Deut. xiv. — ⁴ Gen. xxxviii, 18. — ⁵ Ib. xix, 33 et 35. — ⁶ Osee, i, 3 — ⁷ Gen. xii et 20. — ⁸ Id. xxix, xxxii, et xxviii. — ⁹ 2 Reg. xi; 3 Reg. xi. — ¹⁰ Deut. xxv, 5.

impietate cognati sui querelam, ut iidem accersitum eum censoria gravitate coërceant: qui si pernegaverit, apud eos non ferat impune, sed ex calciatus dextri pedis calciamento, a prædicta muliere cædatur in faciem, et consputus ac maledictus recedat, habiturus hoc opprobrium sempiternum in progenie sua. Hæc igitur atque alia hujusmodi sunt Testamenti Veteris et exempla et jura: quæ si bona sunt, cur non imitamini? si mala, cur non damnatis auctorem, id est, Testamentum ipsum Vetus? Aut si falsa hæc ei, tanquam nos de novo credimus, etiam vos putatis inserta, pares ergo sumus. Desinite jam proinde id a nobis exigere in Testamento Novo, quod vos non servetis in Vetere. »

V. « Equidem ego quantum arbitror, quatenus id jam persuasum esse voluistis, ut sit ex Deo etiam Testamentum Vetus, commodius satis atque excusatius vobis est, non servantibus ejus mandata, si fateamini incongruis esse adjectionibus vitiatum, quam si inviolatum idem spernatis et incorruptum. Proinde hanc de vobis ego sententiam habui semper, et habeo, quoties quæritur cur prævaricemini Testamenti Veteris jussa, quod ejus aut ut sapientes contemnitis falsa, aut ut contumaces et indevoti negligitis vera. Interim quia me ad credenda omnia, quæ Novi Testamenti monumentis inserta sunt, cogis, si ipsum accipiam; scias et te, quantum ad animum, multa non credere, quæ in Vetere sint Testamento, quamvis ipsum te profitearis accipere. Neque enim et illud in confessis eodem habes et credibilibus, esse maledictum omnem qui pependerit in ligno¹; quia id utique pertineat et ad Jesum: aut eum quoque in maledictis haberi, qui non suscitaverit semen in Israël²; quia id virgines quoque omnes comprehendat, et pueros Dei³: aut funditus interiturum

¹ Deut. xxi, 23. — ² Exod. xxiii, 26. — ³ Deut. vii, 14; Gen. xvii, 14.

eum de genere suo, qui non fuerit carnem præputii circumcisis¹; quia hoc quoque ad omnem pertineat Christianum: aut lapidibus extinguendum eum, qui solverit sabbatum²: aut non parcendum ei, qui unum quodlibet Testamenti Veteris mandatum ruperit. Quæ omnia si tu credas, firmumque habeas quia sint eadem a Deo mandata, mihi crede, manus prior injecisses in Christum: nec nunc irascereris Judæis, qui hunc animis ac viribus persecuti, Dei sui mandata compleverint.»

VI. « Equidem haud ignoro, quin vos hæc non audeatis dicere falsa, sed quia sint eadem pro tempore tunc mandata Judæis usque adventum scilicet Jesu: qui quoniam venerit ab eodem prænuntiatus, ut vultis, Vetere Testamento, ipse jam doceat quid accipiendum nobis ex eodem sit, et quid relinquendum. Sed an Prophetæ Jesum præ sagiverint, postea videbimus: interim ad hæc me nunc respondere oportet, quia si Jesus per Testamentum Vetus annuntiatus, nunc dijudicat et carminat, docetque pauca ejus accipienda esse, repudianda vero quam plurima; et nobis Paracletus ex Novo Testamento promissus perinde docet, quid accipere ex eodem debeamus, et quid repudiare; de quo ultro Jesus, cum eum promitteret, dicit in Evangelio: Ipse vos inducet in omnem veritatem, et ipse vobis annuntiabit omnia, et commemorabit vos. Quapropter liceat tantumdem et nobis in Testamento Novo per Paracletum, quantum vobis in Vetere licere ostenditis per Jesum²: nisi forte pluris vobis Testamentum videtur Filii esse quam Patris, si modo Patris est, ut cum ex illo reprobentur tam multa, hujus solius nihil non debeat approbari, præsertim quod nec a Christo scriptum constat, ut diximus, nec ab ejus Apostolis.»

VII. « Quapropter ut vos ex Vetere Testamento solas

¹ Num. xv, 32. — ² Joan. xvi, 13.

admittitis prophetias, et illa quæ superius diximus, civilia atque ad disciplinam vitæ communis pertinentia præcepta; supersedistis vero peritomen, et sacrificia, et sabbatum et observationem ejus, et azyma: quid ab re est, si et nos de Testamento Novo sola accipientes ea, quæ in honorem et laudem Filii majestatis vel ab ipso dicta comperimus, vel ab ejus Apostolis, sed jam perfectis ac fidelibus, dissimulavimus cætera, quæ aut simpliciter tunc et ignoranter a rudibus dicta, aut oblique et maligne ab inimicis objecta aut imprudenter a scriptoribus affirmata sunt, et posteris tradita: dico autem hoc ipsum natum ex scæmina turpiter, circumcissum judæice, sacrificasse gentiliter, baptizatum humiliter, circumductum a diabolo per deserta, et ab eo tentatum quam miserrime. His igitur exceptis, et si quid ei ab scriptoribus ex Testamento Vetere falsa sub testificatione injectum est, credimus cætera, præcipue crucis ejus mysticam fixationem, qua nostræ animæ passionis monstrantur vulnera; tum præcepta salutaria ejus, tum parabolas, cunctumque sermonem deificum, qui maxime duarum præferens naturarum discretionem, ipsius esse non venit in dubium. Nihil ergo est jam cur me omnia credere existimes debere, quæ continent Evangelia; cum tu, ut supra ostensum est, Testamenti Veteris supremum liquorem vix summis, ut aiunt, labris attingas.»

VIII. Augustinus respondit: Nos Veteris Testamenti Scripturas omnes, ut dignum est, veras divinasque laudamus: vos Scripturas Novi Testamenti tanquam falsatas corruptasque pulsatis. Nos ea quæ nunc de libris Testamenti Veteris non observamus, congruenter tamen illo tempore atque illi populo fuisse præcepta, nobisque in eis ipsis quæ non observamus, significata quæ intelligamus et spiritaliter teneamus, non solum dicimus, sed in Apostolicis

quoque litteris ostendimus et docemus : vos autem omnia quæ in libris Novi Testamenti non accipitis, omnino reprehenditis ; nec a Christo, nec ab Apostolis ejus dicta vel conscripta asseveratis. Videtis ergo quantum inter nos et vos, quod ad hanc rem attinet, distet. Cum itaque a vobis quæritur, quare non omnia in libris Novi Testamenti accipitis, sed in eis libris, in quibus approbatis aliqua, multa respuitis, reprehenditis, accusatis, a corruptoribus inserta esse contenditis, nolite in exemplum assumere distinctionem fidei vel observationis nostræ, sed rationem reddite præsumptionis vestræ.

IX. A nobis enim si quærat, cur non eo ritu colamus Deum, quo coluerunt Hebræi patres tempore Veteris Testamenti : respondemus, aliud nobis Deum præcepisse per patres Novi Testamenti ; neque hoc contra Vetus Testamentum, cum et in illo id ante sit prædictum. Sic enim hoc ipsum prænuntiatum est per Prophetam : « Ecce dies » veniunt, dicit Dominus, et consummabo super domum » Israël et super domum Juda Testamentum novum, non » secundum Testamentum quod feci patribus eorum, in » die qua apprehendi manum eorum, ut ejicerem eos de » terra Ægypti¹. » Ecce quia et hoc prophetatum est, non perseveraturum illud Testamentum, sed futurum novum. Hic si objectum fuerit, non nos pertinere ad domum Israël et domum Juda : ex doctrina Apostolica nos defendimus, quia semen Abrahæ Christum esse docet Apostolus, nobisque ad corpus ejus pertinentibus dicit : « Ergo » Abrahæ semen estis². » Porro si quæsitum a nobis fuerit, cur illius Testamenti auctoritatem teneamus, cujus ritum non observamus : et ad hoc ex litteris Apostolicis respondemus, ait enim Apostolus : « Nemo ergo vos ju- » dicet in cibo et potu, aut in parte diei festi, aut neo-

¹ Jerem. xxxi, 31. — ² Gal. iii, 29.

» meniarum, aut sabbatorum, quod est umbra futurorum¹. » Ita quippe et cur ea legi atque accipi oporteat ostendit, id est, ne prophetiam extinguamus, quia in umbra facta sunt futurorum ; et curare nos non debere eos qui nos hinc judicare voluerint, quod corporaliter jam non observemus : sicut alibi tale quiddam dixit : « Hæc in figura contingebant » illis, scripta sunt autem propter correptionem nostram, » in quos finis sæculorum obvenit². » Cum ergo tale aliquid legitur in instrumento Veteris Testamenti, quale a nobis observari vel jussum non est in Novo Testamento, vel etiam prohibitum, quid significet quærendum est, non reprehendendum : quia eo ipso, quo jam non observatur, non damnatum, sed impletum probatur : unde multa, et sæpe jam diximus.

X. Velut hoc ipsum quod modo non intelligens Faustus mandatis Veteris Testamenti pro crimine objecit³, quod uxorem fratris ad hoc frater jussus est ducere, ut non sibi, sed illi sobolem suscitet, ejusque vocaret nomine, quod inde nasceretur, quid aliud in figura præmonstrat, nisi quia unusquisque Evangelii prædicator ita debet in Ecclesia laborare, ut defuncto fratri, hoc est Christo, suscitaret semen, qui pro nobis mortuus est ; et quod suscitatum fuerit, ejus nomen accipiat ? Denique hoc implens Apostolus, non jam carnaliter in præmissa significatione, sed spiritualiter in completa veritate, quos in Christo Jesu per Evangelium se genuisse commemorat, succenset eis⁴, et eos increpans corrigit, volentes esse Pauli : « Numquid » Paulus, inquit, pro vobis crucifixus est, aut in nomine » Pauli baptizati estis⁵ ? » Tanquam diceret, defuncto fratri vos genui, Christiani vocamini, non Pauliani. At vero qui electus ab Ecclesia ministerium evangelizandi

Coloss. ii, 16. — ² I Cor. x, 11. — ³ Deut. xxv, 5. — ⁴ Cor. iv, 15. — ⁵ Id. i, 13.

renuerit, ab ipsa Ecclesia merito digneque contemnitur. Hoc est enim quod in ejus faciem jubetur expuere, non sane sine signo hujus opprobrii¹, ut calceamento pedis unius exuatur, ne sit in eorum sorte, quibus ipse Apostolus ait: « Et calceati pedes in præparationem Evangelii » pacis²: » et de quibus commemorat Propheta: « Quam » speciosi pedes eorum, qui annuntiant pacem, qui annuntiant bona³. » Qui enim sic Evangelicam fidem tenet, ut et sibi prosit, et Ecclesiæ prodesse non renuat, bene intelligitur utroque pede calceatus. Qui autem sibi putat, quia credidit, satis esse consultum, curam vero lucratorum refugit aliorum, discalceati illius non figuratum significabit, sed in se impletum portabit opprobrium.

XI. Quid quod et Pascha a nobis objicit celebrari, nec quod ita ut Judæi celebramus insultat, cum ovem magis nos habeamus in re præsentis Evangelii, non in umbra futuri, ejusque occisionem cum quotidie, tum maxime anniversaria solemnitate, non venturam præsignemus, sed factam commemoremus. Idea sane dieo Paschæ solemnitatis nostræ ad diem celebrationis umbraticæ Judæorum non occurrit, ut et Dominicum diem, quo Christus resurrexit, complecteremur. Azyma vero, qui rectæ fidei Christiani sunt, non in fermento veteris vitæ⁴, hoc est, malitiæ, sed in ipsius fidei veritate et sinceritate custodiunt: non septem diebus, sed omni die; quod significatum est numero dierum septenario, quo quotidie omnis volvitur dies. Quod et si aliquantum laboriosum est in hoc sæculo, quoniam angusta et arcta via est quæ ducit ad vitam⁵; merces tamen certa servatur: nam ipse labor significatus est illis picridiis, quod aliquantum subamara sint.

XII. Pentecosten etiam, id est, a passione et resurrec-

¹ Deut. xxv, 9. — ² Ephes. vi, 15. — ³ Isai. lxxv, 7. — ⁴ 1 Cor. v, 8. — ⁵ Matth. vii, 13.

tione Domini quinquagesimum diem celebramus¹, quo nobis sanctum Spiritum Paracletum quem promiserat misit²: quod futurum etiam per Judæorum Pascha significatum est, cum quinquagesimo die post celebrationem ovis occisæ, Moyses digito Dei scriptam legem accepit in monte³. Legite Evangelium, et advertite ibi Spiritum sanctum appellatum digitum Dei⁴. Ea quippe anniversarie in Ecclesia celebrantur, quæ insigniter excellentia certis diebus facta sunt; ut eorum necessariam salubremque memoriam festività concelebrata custodiat. Si vultis ergo nosse quare celebramus Pascha: quia tunc pro nobis immolatus est Christus. Si vultis nosse quare non illud ritu judaico celebremus: quia illa erat venturi veri præfiguratio, hæc completi commemoratio; futurum autem et præteritum nec ipsis verbis nostris eodem modo enuntiat, unde jam satis in hoc opere locuti sumus.

XIII. Si autem et hoc quæritis, cur ex omnibus cibis, a quibus in umbra futurorum populus est ille prohibitus, nos morticino et immolatio non vescimur: et hoc audite, et calumniis vanitatis verum aliquando præponite. Cur enim non expediat immolatio vesci Christiano, Apostolus dicit: « Nolo vos, inquit, socios fieri dæmoniorum⁵. » Neque enim ipsam immolationem reprehendit, quam faciebant patres, præfigurantes sanguinem sacrificii, quo nos Christus redemit: « Sed quæ immolant Gentes, dæmonii, inquit, immolant, et non Deo. » Deinde adjecit quod dixi: Nolo vos socios fieri dæmoniorum. » Nam si natura ipsa immolatiæ carnis esset immunda, utique et nescientem contaminaret. Neque enim eo minus ipsa esset, quo minus ab sciente acciperetur: sed propter essentiam, ne dæmonibus communicasse videatur. Morticinum

¹ Levit. xxiii, 15. — ² Act. ii, 4. — ³ Exod. xxxi, 18. — ⁴ Luc. xi, 20. — ⁵ 1 Cor. x, 20.

autem puto quod ad escam usus hominum non admisit, eo quod non occisorum, sed mortuorum animalium morbida caro est, nec apta ad salutem corporis, cujus causa sumimus alimentum. Nam quod de effundendo sanguine antiquis in figura præceptum est, id est, ipsi Noë post diluvium¹, quod jam quid significaret ostendimus, plerique intelligunt. Et in Actibus Apostolorum hoc lege præceptum ab Apostolis, ut abstinerent Gentes tantum a fornicatione et ab immolatis et a sanguine², id est, ne quidquam ederent carnis, cujus sanguis non esset effusus. Quod alii non sic intelligunt, sed a sanguine præceptum esse abstinendum, ne quis homicidio se contaminet. Hoc nunc discutere longum est, et non necessarium: quia et si hoc tunc Apostoli præceperunt, ut ab animalium sanguine abstinerent Christiani, ne præfocatis carnibus vescerentur, elegisse mihi videntur pro tempore rem facilem, et nequaquam observantibus onerosam, in qua cum Israëlitis etiam Gentes, propter angularem illum lapidem duos in se condentem, aliquid communiter observarent³: simul et admonerentur, in ipsa arca Noë, quando Deus hoc jussit, Ecclesiam omnium gentium fuisse figuratam, cujus facti prophetia jam Gentibus ad fidem accedentibus incipiebat impleri. Transacto vero illo tempore, quo illi duo parietes, unus ex circumcissione, alter ex præputio venientes, quamvis in angulari lapide concordarent, tamen suis quibusdam proprietatibus distinctius eminebant, ac ubi Ecclesia Gentium talis effecta est, ut in ea nullus Israëlitæ carnalis appareat, quis jam hoc Christianus observat, ut turdos vel minutiores aviculas non attingat, nisi quarum sanguis effusus est, aut leporem non edat, si manu a cervice percussus, nullo cruento vulnere occisus est? Et qui forte pauci adhuc tangere ista formidant, cæteris irridentur: ita omnium

¹ Gen. ix, 6. — ² Act. xv, 29. — ³ Ephes. ii, 15.

animo in hac re tenuit illa sententia veritatis: « Non » quod intrat in os vestrum, vos coinquinat, sed quod » exit¹: » nullam cibi naturam, quam societas admittit humana, sed quæ iniquitas committit, peccata condemnans. »
 XIV. Jamvero de antiquorum factis, et quæ stultis atque ineruditis videntur peccata, dum non sunt, et quæ vere peccata sunt, quam ob causam conscripta sint, servata magisque commendata Scripturæ ipsius veneratione, sufficienti jam sermone monstravimus²: nec non de maledicto ejus qui pendet in ligno, et ejus qui non suscitaverit semen in Israël, jam primum suo loco respondimus, cum hæc ante dilueremus objecta: et prorsus omnia, sive de quibus singillatim jam anterioribus hujus operis partibus disseruimus, sive quæ in isto, cui respondemus, sermone suo Faustus similia posuit, una firmissima veritatis ratione defendimus, quam de sanctarum Scripturarum auctoritate percepimus. Quæcumque scripta sunt in illis libris Veteris Testamenti, omnia verissime atque utilissime pro æterna vita scripta esse laudamus, accipimus, approbamus: sed quæ in his mandata corporali operatione non observamus, et rectissime tunc mandata intelligimus, et umbras futurorum esse didicimus, et nunc jam impleri cognoscimus. Ac per hoc quisquis illa tunc etiam opera, quæ ad significandum agi jubebantur, non observabat, pœnas divinitus constitutas rectissimo judicio persolvebat, sicut nunc si quis sacramenta Novi Testamenti pro temporis ratione distincta fuerit ausus sacrilega temeritate violare. Quemadmodum enim tunc justi viri, qui pro illis sacramentis nec mortem recusaverunt, jure laudantur; ita nunc pro istis Martyres sancti. Et sicut æger non debet reprehendere medicinalem doctrinam, si aliud illi hodie

¹ Matth. xv, 11. — ² Vide supra, lib. xxii.